

Szkolenie wyjazdowe

Wieluń: konstrukcje drewniane – wykonawstwo i projektowanie

19 czerwca 2015 r. Zespół ŁOIIB ds. Doskonalenia Zawodowego zorganizował wraz z Działem Szkoleń i Placówką Terenową ŁOIIB w Wieluniu przy współudziale Firmy Tartak i Zakład Stolarski Janina i Waclaw Witkowsky Sp. j. w Rychłowicach całodniowe szkolenie wyjazdowe dla członków naszej Izby poświęcone konstrukcjom drewnianym. W szkoleniu wzięło udział 27 osób.

Wyruszyliśmy jak zwykle o godz. 7.00 spod siedziby ŁOIIB i ok. godz. 9.00 dotarliśmy do firmy Państwa Witkowskich w Rychłowicach k. Wielunia. Po serdecznym powitaniu, zapoznaniu z historią firmy, jej właściciel inż. Waclaw Witkowski (absolwent Wydziału Technologii Drewna w Poznaniu) oprowadził nas po terenie zakładu, zapoznając szczegółowo z procesem technologicznym. Obejrzeliśmy m.in. linię przecierania drewna z komputerową segregacją sortymentu oraz przygotowywaną do uruchomienia w najbliższym czasie automatyczną linię do mechanicznego sortowania wytrzymałościowego drewna konstrukcyjnego. Zakład wykonuje konstrukcje z tarcicy iglastej klasyfikowanej wytrzymałościowo. Tarcica konstrukcyjna poddawana jest obróbce hydrotermicznej w suszarniach komorowych sterowanych komputerowo, impregnowana zanurzeniowo oraz czterostronnie strugana. Firma ma wieloletnie doświadczenie w rekonstrukcji zabytków architektury drewnianej (m.in. dworek w Ożarowie, wiatrak w Kociewie). W kręgu zainteresowań pozostaje także szkutnictwo tradycyjne (m.in. replika XV-wiecznej szkuty, galary). W 2011 r. szkuta „Wanda” zrekonstruowana przez Tartak Witkowsky uczestniczyła w Festiwalu Rzeki Loary w Orleanie koło Paryża jako jedna z 250 jednostek tradycyjnej żeglugi śródlądowej stosowanej w Europie. Firma produkuje także opakowania drewniane, altanki, galanterię drewnianą, dębową kostkę brukową i korę sosnową. Około godziny 11.00 Właściciele zakładu zaprosili uczestników szkolenia na przerwę kawową połączoną z prezentacją programów do projektowania więzów dachowych firmy Mitek.

Tartak i Zakład Stolarski Janina i Waclaw Witkowsky Sp. j. to firma rodzinna powstała w 1982 r. specjalizująca się w projektowaniu i wykonawstwie konstrukcji drewnianych dachów i całych obiektów w tradycyjnej technologii ciesielskiej oraz w nowoczesnej technologii z łączeniem elementów na płytce kolczaste wg technologii amerykańskiej firmy Mitek Industries. Płytko kolczaste jest nowoczesnym elementem łączenia konstrukcji drewnianych. Jest to płyta z blachy stalowej o grubości 1-2 mm z wytłoczonymi z jednej strony kolcami. Po wciśnięciu jej za pomocą pras o dużym nacisku (od 18 do 50 ton) w drewniane elementy konstrukcji powstaje mocne i trwałe połączenie. W najbliższym czasie zakład uruchomi pierwszą w Polsce automatyczną linię do mechanicznego sortowania wytrzymałościowego drewna konstrukcyjnego. Firma ma własne biuro projektowe, które dysponuje specjalistycznymi programami (TrussCon Projekt 3D, RoofCon Projekt 3D), współpracującymi z wysokowydajnymi obrabiarkami numerycznymi. Firmy Mitek i Tartak Witkowsky organizują w Rychłowicach bezpłatne szkolenia obsługi programów (dla inwestorów, firm budowlanych

i wszystkich zainteresowanych Mitek dostarcza bezpłatny program, który pozwala obejrzeć projekty więźarów wykonanych w programie RoofCon).

Na tym zakończyliśmy pobyt w Rychłowicach i wraz z inż. Wacławem Witkowskim udajemy się do Muzeum Wnętrz Dworskich w Ożarowie. W drodze do Ożarowa zatrzymaliśmy się w Popowicach, gdzie znajduje się drewniany kościół filialny Wszystkich Świętych (gmina Pątnów, parafia Kadłub, archidiecezja częstochowska) wzniesiony w początkach XVI wieku (ok. 1520 r.). Kościół jest typowym przykładem tzw. stylu wieluńskiego. Ma charakter zrębowy, wieża słupowa zwieńczona stromym, krytym gontem dachem namiotowym. Wiązania dachowe – typu storczykowego z kratownicą – zachowały się w pierwotnym stanie. Cała konstrukcja powstała bez użycia gwoździ. Zwiedzanie kościoła jest możliwe po uzyskaniu zezwolenia księdza proboszcza z pobliskiego Kadłuba. Na cmentarzu przykościelnym pochowany został jeden z bohaterów powieści „Huragan” Gąsiorowskiego – Maciej Żubr.

Jeszcze kilka kilometrów jazdy autokarem i jesteśmy w Ożarowie. To wioska leżąca w paśmie pagórków ożarowskich. Owe pagórki są najwyższym wzniesieniem w tej części Wyżyny Wieluńskiej, będącej częścią Jury Krakowsko-Częstochowskiej. Około 1740 r. Ożarów kupił Władysław Bartochowski herbu Rola i z tym to właścicielem należy wiązać budowę zachowanego dworu. Do początku XIX wieku na obszarze województwa łódzkiego drewniany dwór był najczęściej spotykanym typem rezydencji szlacheckiej. Władysław Bartochowski był skarbnikiem sieradzkim (1734), łowczym (1735) i kasztelanem wieluńskim (1760). Zachowane rzeźbienie na belce stropu jadalni nosi datę budowy dworu – 1757. Po śmierci Anny z Walewskich Bartochowskiej w 1821 roku dwór przeszedł w posiadanie Kazimierza i Stanisława Bartochowskiego, a następnie w ręce Ignacego Bąkowskiego, siostrzeńca Bartochowskich, który przekazał go synowi Janowi Kazimierzowi Bąkowskiemu. W 1881 roku Ożarów kupił Wiktor Maręź, który już w następnym roku odsprzedał go Niemcowi Kuniberdowi Meske. Rodzina Mesków pozostaje w Ożarowie do 1945 roku. Po 1945 r. modrzewiowy dwór wraz z parkiem i lasami przeszedł pod kierownictwo Okręgowego Zarządu Lasów Państwowych w Łodzi. W latach 1970-1980 został poddany gruntownej konserwacji. Od 1981 r. mieści się tutaj Muzeum Wnętrz Dworskich, które jest Oddziałem Muzeum Ziemi Wieluńskiej. Przy Muzeum od 1995 r. działa Towarzystwo Przyjaciół Muzeum Wnętrz Dworskich w Ożarowie, skupiające działaczy społecznych. Jego wieloletnim Prezesem był inż. Wacław Witkowski (obecnie jest Wiceprezesem). Wnętrza dworu zostały zaadaptowane na potrzeby ekspozycji obrazującej ideę rodzimości dworu polskiego. W stylowym wnętrzu mieści się salon, buduar i alkowa, pokój myśliwski, gabinet, sala jadalna, pokój dziewczęcy. Zgromadzone zabytki pochodzą w większości z dworów ziemi wieluńskiej, np. piece pochodzące z dworku w Parcicach. Na uwagę zasługują zwłaszcza barokowe szafy, skrzynie i kufry z XVIII i XIX wieku, pasy kontuszowe, ceramika, zespół portretów szlachty wieluńskiej z XVII, XVIII i XIX wieku.

Wiatrak w Ożarowie, a dokładnie w Kocilewie koło Ożarowa, wybudowany został przez rodzinę Kowalskich w 1914 roku. Wiatrak typu koźlak. Rozmiary skrzydeł wiatraka: średnica zataczanego przez nie okręgu to ok. 17 metrów, a ich powierzchnia – ponad 50 m². Nieużywany od 1960 r. młyn popadał w coraz większą ruinę. W roku 1996 z inicjatywy

Muzeum w Ożarowie oraz działającego przy nim Towarzystwa Przyjaciół Muzeum Wnętrz Dworskich w Ożarowie rozpoczęło działania mające na celu uratowanie wiatraka. Inicjatywa ta spotkała się ze zrozumieniem ówczesnego burmistrza Wielunia naszego kolegi Zygmunta Adamskiego. Koordynatorem prac związanych z rekonstrukcją pozostał prezes Towarzystwa Przyjaciół Muzeum Wnętrz Dworskich inż. Waław Witkowski. Podziękowania kierujemy pod adresem dr. Jarosława Eichstaedta i jego pracowników oraz inż. Waław Witkowskiego za szczegółowe zapoznanie nas z historią i przebiegiem rekonstrukcji tych wspaniałych obiektów budownictwa drewnianego.

Z żalem opuszczamy Ożarów i jedziemy do Wielunia na obiad w restauracji „Obiadek pod Kotwicą”, następnie zostawiamy autokar w sąsiedztwie Muzeum Ziemi Wieluńskiej i udajemy się na zwiedzanie miasta. Rozpoczynamy od Muzeum Ziemi Wieluńskiej. Rzut oka na plener rzeźbiarski na skwerze przy Muzeum i rozpoczynamy zwiedzanie. Dziękujemy dyrektorowi Janowi Książkowi i jego pracownikom za serdeczne przyjęcie i zapoznanie z historią i zbiorami Muzeum.

Wieluń to miasto o długiej i bogatej historii (po raz pierwszy wymieniony został w dokumencie z 1282 r.). W XVI wieku Wieluń uchodził za jedno z najpiękniejszych polskich miast. Zniszczony w czasie wojen szwedzkich, nie powrócił już do dawnej świetności. Dzień 1 września 1939 r. tragicznie zapisał się w historii miasta, wtedy to niemieckie lotnictwo zbombardowało bezbronne miasto, rozpoczynając w ten sposób II wojnę światową. W latach 1939-1945 Wieluń został zniszczony w ok. 70%, bezpowrotnie tracąc wiele zabytków świadczących o świetności miasta w dawnych wiekach. Muzeum Ziemi Wieluńskiej mieści się w dawnym klasztorze ss. Bernardynek z początku XVII w., ufundowanym przez matkę hetmana wielkiego Stanisława Koniecpolskiego. W Muzeum znajdują się liczne zbiory: archeologiczne, etnograficzne, historyczne i sztuki. W podziemiach dawnego klasztoru interesująco prezentują się zabytki archeologiczne licznie odkrywane na obszarze ziemi wieluńskiej. Zainteresowanie wzbudza biżuteria z epoki brązu, a także z okresu średniowiecza. W dniu 24 czerwca 2015 roku Muzeum zorganizowało ogólnopolską konferencję naukową pod hasłem „Jan Długosz z Niedzielska – w sześćsetną rocznicę urodzin”, inaugurującą obchody roku Długosza.

Opuszczamy gościnne mury Muzeum i udajemy się z przewodnikiem do Baszty Męczarni. Żelazna dziewica, krokodyl nożyce, buty pokutne – to tylko niektóre narzędzia tortur prezentowane w Baszcie Męczarni, która została udostępniona zwiedzającym w czerwcu 2014 r. W zrekonstruowanej wieży z zainteresowaniem obejrzelśmy również dawne uzbrojenie, m.in. rycerskie zbroje. Więcej informacji na temat Baszty znajdą Państwo w artykule dr. inż. Jana Kozickiego, który ukazał się w numerze I/2015[46] naszego Kwartalnika. Żegnamy się z naszym elokwentnym cicerone i podążamy w kierunku oczekującego na nas autokaru. W drodze powrotnej jeszcze rzut oka na pomnik Wieczna Miłość oraz Pasaż pijarski.

Pomnik autorstwa Wojciecha Siudmaka, artysty urodzonego w Wieluniu, stoi na skwerze w Parku Miejskim im. Żwirki i Wigury. Powstał w ramach Światowego Projektu Pokoju

„Wieczna Miłość”. Przesłaniem odsłoniętego w 2013 r. pomnika jest utrzymanie pamięci o ofiarach z 1 września 1939 r. Pasaż pijarski przy ul. Królewskiej i pomnik Wieczna Miłość wraz z otaczającym go skwerem zostały wyróżnione w 2014 r. w dorocznym konkursie na najlepiej zagospodarowaną przestrzeń publiczną w województwie łódzkim, organizowanym przez łódzki oddział Towarzystwa Urbanistów Polskich. Projekt Pasażu pijarskiego i odbudowy Kamienicy Błękitnej wykonali: mgr inż. arch. Grzegorz Krzysztofiński (architektura), mgr inż. Roman Kałuża, dr inż. Ryszard Mes (konstrukcja), mgr inż. Kazimierz Supeł (instalacje sanitarne); nadzór inwestorski pełnił mgr inż. Piotr Parkitny, a aranżacje wnętrz wykonała mgr inż. arch. Danuta Grzegorzek. Na tym zakończyliśmy nasz pobyt na gościnnej ziemi wieluńskiej i około godz. 20.00 wróciliśmy do Łodzi.

Wiesław Kaliński